

Huomioita kuntatalouden ohjauksesta Tanskassa

Taloustorstai 16.11.2017

Mikko Mehtonen
Erityisasiantuntija

TAUSTAT

5 700 000 – VÄKILUKU – 5 500 000

PINTA-ALA: Uudenmaan maakunta X 4

49 700 – TALOUS (BKT PC) - 43 100

6,2 – TYÖTTÖMYYS (%) – 9,4

40,2 - LAINAT JULKINEN – 63,1
(% BKT)

284,2 - LAINAT KOTITALOUDET – 129,8
(% käytettävissä olevat tuloista)

TEHTÄVÄJAKO

Kunnat (98):

- Sosiaalipalvelut
- Folkeskole
- Tulonsiirrot
- Työllisyys (Job center)
- Palo- ja pelastus
- Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto (myös nursing homes)
- Kirjasto, kulttuuri, liikunta
- Infra

Alueet (5):

- Terveydenhuolto
- Alueiden kehittäminen ja kasvu, liikenne
- Myös ympäristöön liittyviä tehtäviä

Valtio (1):

- Demokratia
- Oikeusjärjestelmä
- Ulkopolitiikka
- Koulutus mm. toinen aste
- Julkisen sektorin rahoitus
- Jne.

1.

Valtion ja Kuntaliitto
neuvottelevat
kokonaisraamin

BUDJETTISOPIMUS

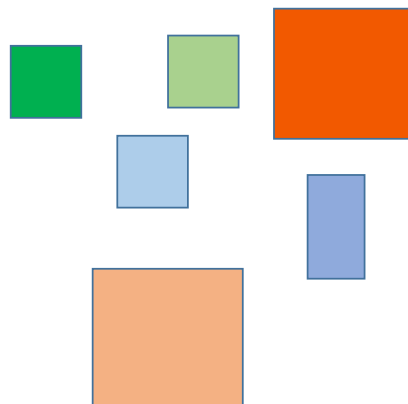

kevät, alkukesä

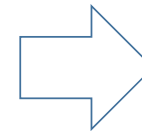
Budjettisopimus tehdään
kassavirtapohjaisesti

2.

Kunnat alkavat tekemään
budjettejaan

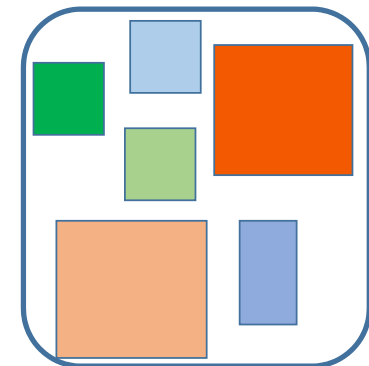
kesä, syksy

3.

Kuntaliitto varmistaa että
budjetit pysyvät kehyksessä

BUDJETTIKOORDINAATIO

-> Lokakuun loppu

Sopimus kattaa

Verorahoitteinen toiminta
(julkisesti rahoitettu):

- Toimintamenot
- Investointimenot
- Verot

Kunnan
maksuosuus

Kunnan tai muiden
omistama yritys joka
hoitaa julkisesti
rahoitettuja palveluita
esim. palolaitos

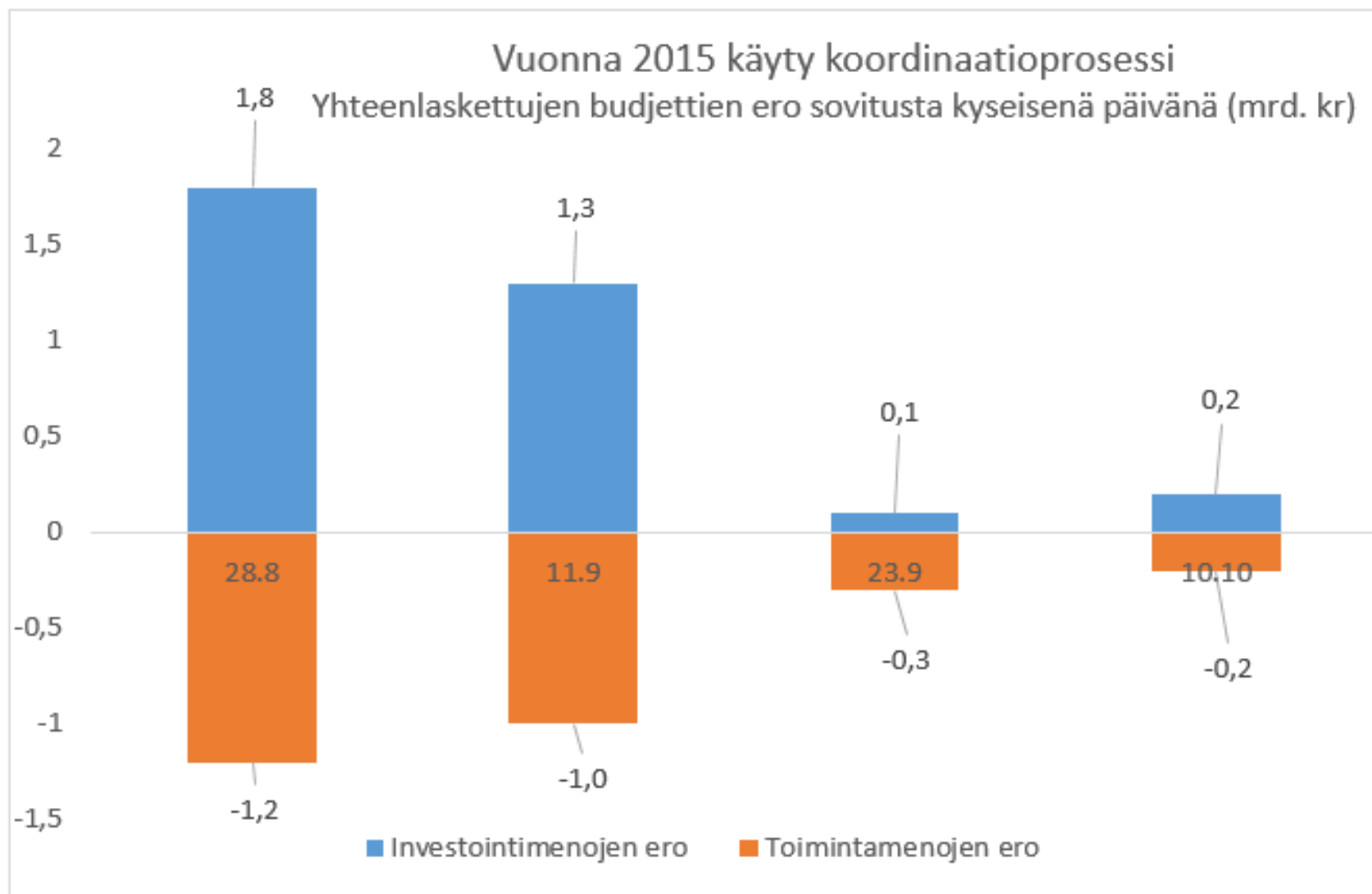
Sopimus ei kata

Käyttäjämaksuin katetut palvelut, jotka
eivät ole julkisesti rahoitettuja.

Esim. jätehuolto

Asiakasmaksujen osuutta menoista, esim.
päivähoidossa.

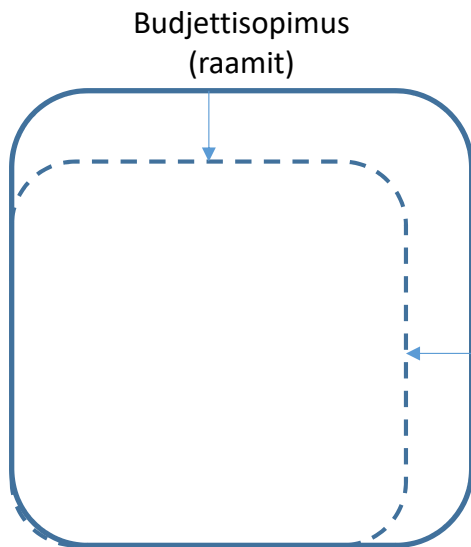
-> Kunta voi lisätä menoja jos se saa
maksuja samassa suhteessa!

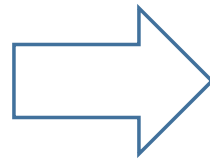
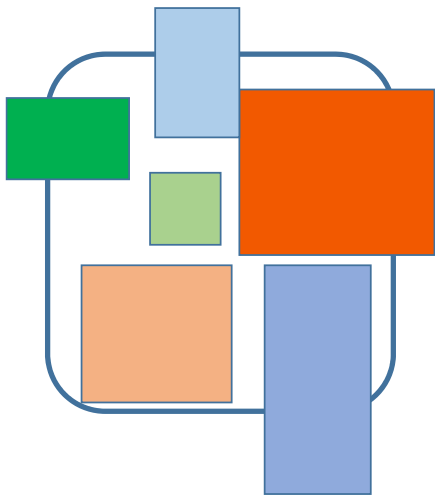
Kuvio 10. Vuonna 2015 käyty koordinaatioprosessi (Lähde: Kommunernes Landsforening)

Modernisointi ja tehostamisohjelma 2017 alkaen:

- Kehyksestä 1 mrd. pois joka vuosi
- Tuottavuussäästö löydyttävä regulaation poistamisesta tai innovaatioista (automatisointi, digitalisaatio, itsepalvelu jne.)
- Valtion ja kunnat yhteistyössä
- ”Voitot” jaetaan puoliksi, valtionosuutta vähennetään vain 0,5 mrd. (mikäli tuottavuuskohteet löydetään)

Mitä tapahtuu jos kunnat eivät noudata budjettikoordinaatiota?

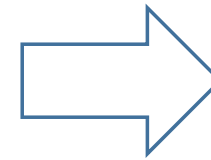

SANKTIOT*:

Budjettisanktio

Menosanktio

Verosanktio

Sanktiot vähennetään suoraan valtionosuuksista!

*Sanktiot laukeavat silloin kun koko kuntasektori ylittää.

Budjettisanktio: MAX 3 mrd. Toimintamenot
1 mrd. Investointimenot

Kollektiivinen

Menosanktio: Ei kattoa

60 % yksilöllinen

40 % kollektiivinen

Verosanktiot

MIKSI? Kuntasektorin aiheuttama verorasite ei saa nousta!

ESIMERKKI:

Odense nostaa verojaan 100 miljoonalla. Kuntien perimät verot nousevat 100 miljoonaa yli sovitun tason.

	Sanktio: Odense	Sanktio: Muut kunnat
1. Vuosi	- 75 milj. kr	- 25 milj. kr
2. Vuosi	- 50 milj. kr	- 50 milj. kr
3. Vuosi	- 50 milj. kr	- 50 milj. kr
4. Vuosi	- 25 milj. kr	- 75 milj. kr
5. Vuosi	0	- 100 milj. kr

”Poolit”

Veronkorotus
200 milj. kr.
(hakemuksella)

Veronlasku
200 milj. kr.
(automaattisesti)

Kuntien lainanottoa säädellään

Pooli1 (650 milj. kr.):

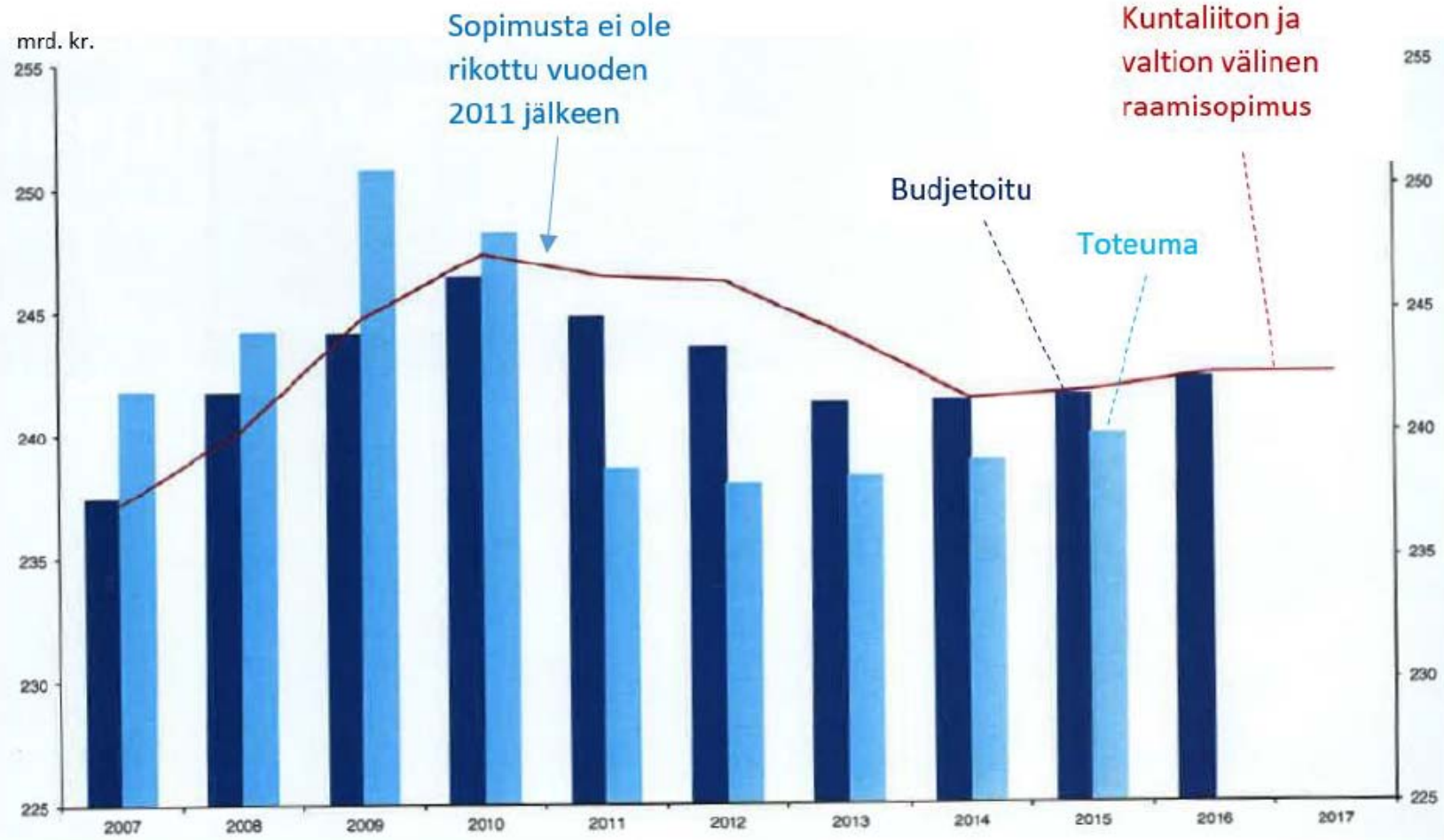
46 kuntaa saa luvan ottaa lainaa investointeihin ja projekteihin (97 kpl) joilla saavutetaan vähintään 7 % toimintameno säästö. Kohteita ovat esimerkiksi päiväkotien ja koulujen remontit ja it-investoinnit. Investoinnin tulee säästää tulevia menoja.

Pooli2 (200 milj. kr.):

13 kuntaa saa lainaoikeuden kulttuuri- ja urheilutoimen rakennushankkeisiin ja ilmastonmuutoksen estämiseen tähtääviin investointeihin.

Pooli3 (500 milj. kr.):

32 heikossa taloudellisessa asemassa olevaa kuntaa saa ottaa lainaa likviditeetin parantamiseksi.

Rahoitus

Kunnat saavat tulo-, maa-, yritys- sekä tutkijaveroa

- Tulovero merkittävin tulolähde
- Kiinteistövero ensisijaisesti valtiolle, kunnat saavat siitä osan
- 13-16 % yritysverosta
- Verotulot kokonaisuudessaan noin 70 % kuntien tuloista

Asiakasmaksuja

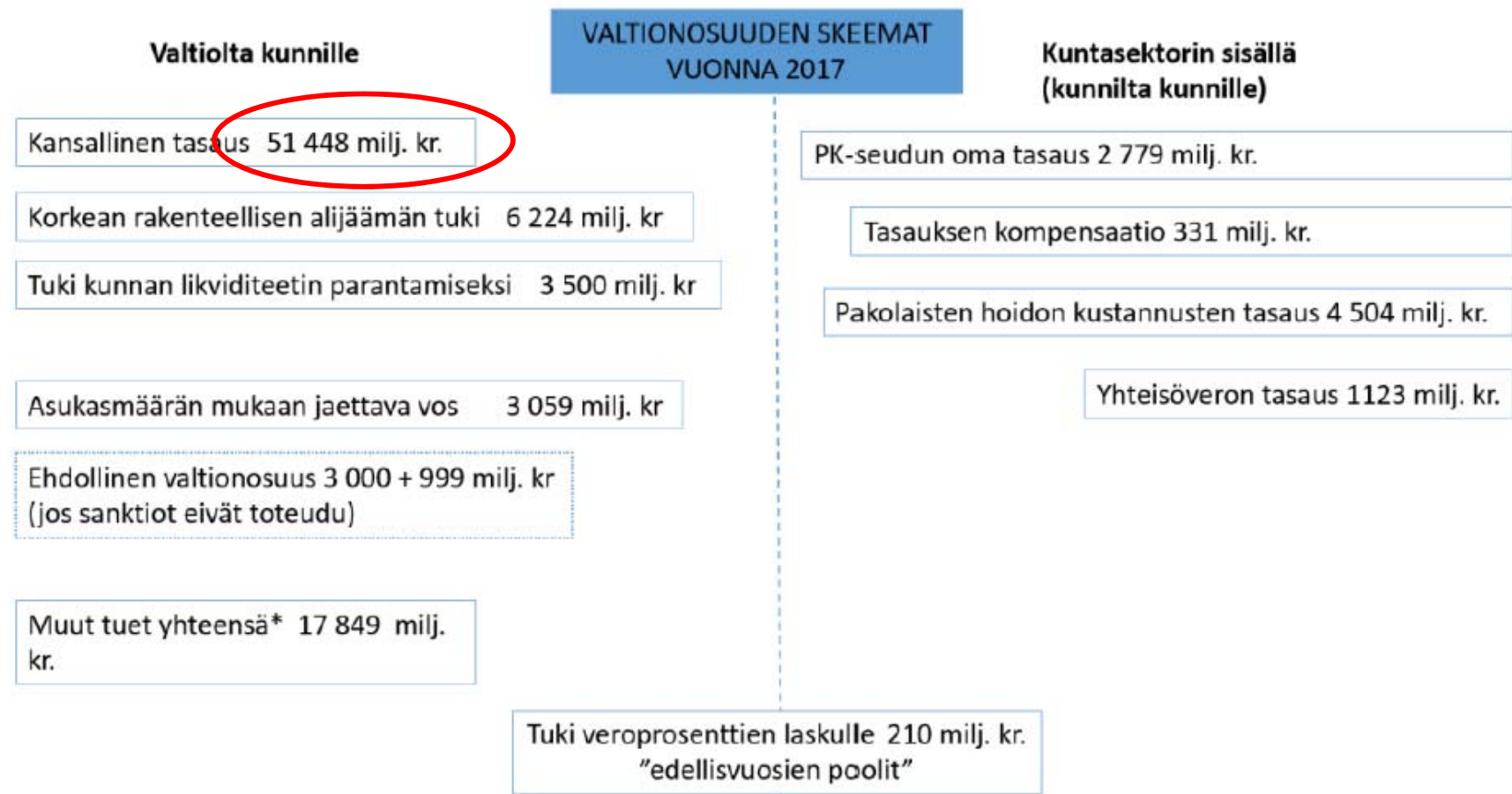
- esim. päivähoito ja vanhustenhuolto
- Alueiden terveydenhuolto lähes maksutonta

Valtionosuudet noin neljäsosa kuntien tuloista

- Nettotasaus (kansallinen tasaus valtaosa) merkittävin skeema
- Menot ja tulot tasapainossa budjettisopimuksessa
- Valtionosuudet pääosin laskennallisin
- Valtionosuudet eivät ole korvamerkittyjä (pl. Valtion rahoittaa tiettyjä tulonsiirtoja)
- Valtionosuudet noin 25 % kuntien tuloista

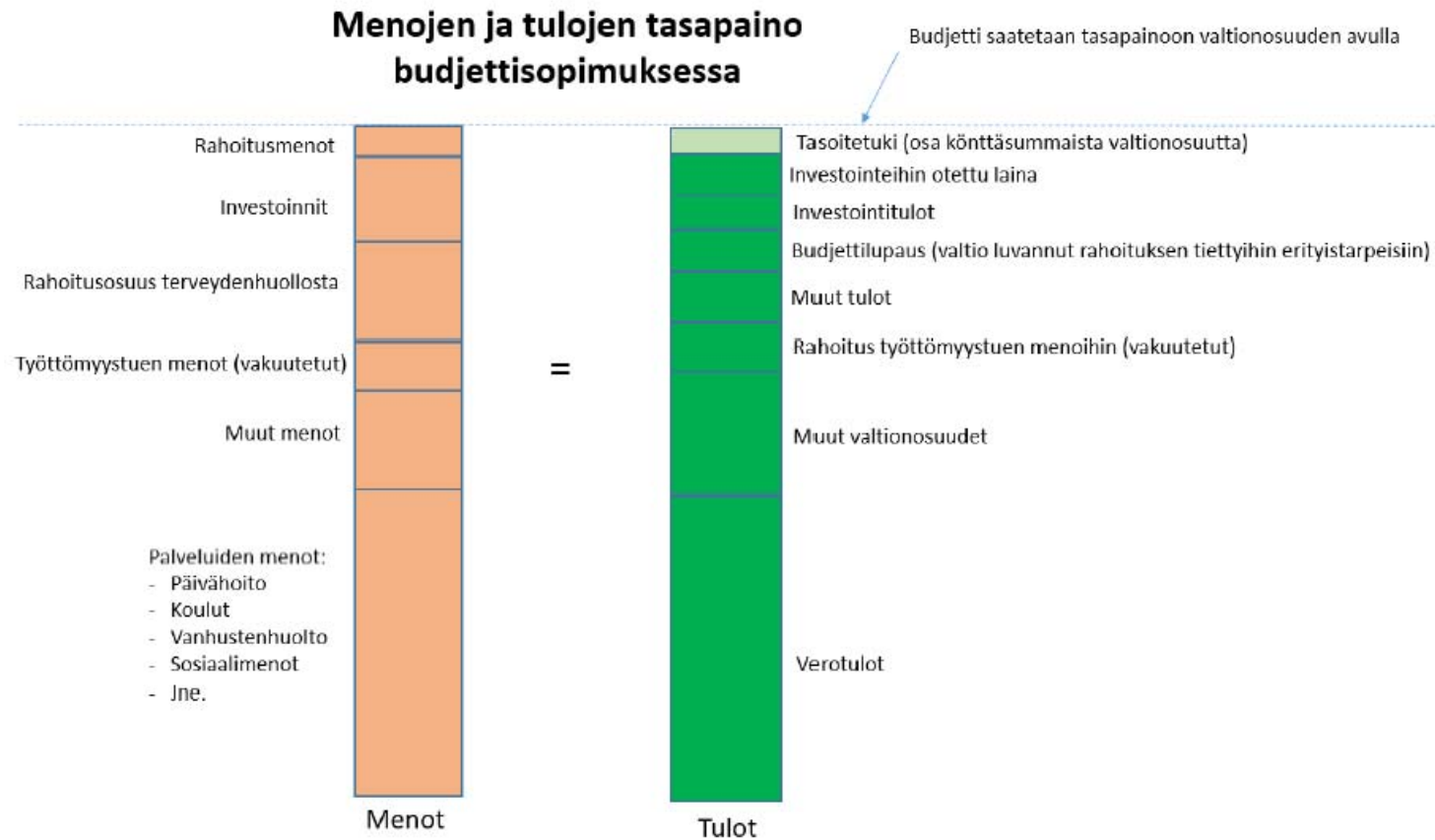
Budjettilupaus

DUT (Det udvidede
totalbalanceprinciple)

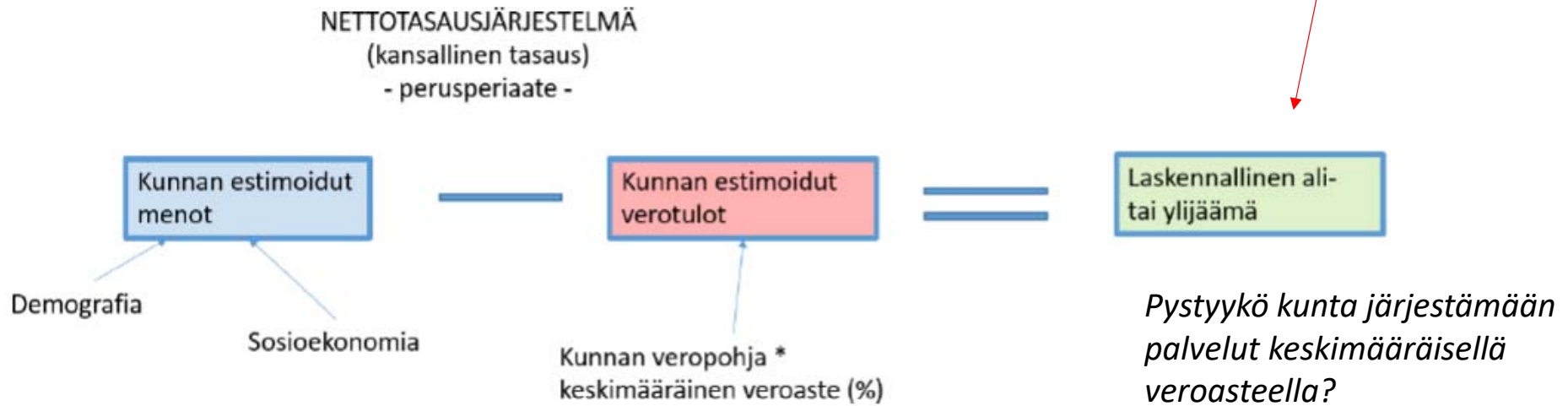

* Tuki heikossa asemassa oleville kunnille, saaristotuki, laivaliikenteen subventaatio, tuki vanhustenhuoltoon ja kotihoitoon, tuki päivähoiton ja kansakoulun kehittämiseen, tuki työttömyyskorvauksiin, tuki likviditeetin parantamiseksi, systeemimuutosten kompensatio.

Menojen ja tulojen oltava tasapainossa budjettisopimuksessa

Kansallinen tasaus

VALTION TAKAUS

Kunta voi hyväksyä valtion takauksen budjetoinnin yhteydessä.

Valtio takaa silloin ennalta lasketun veropohjan kunnalle.

Kuntaa saa silloin taatun veropohjan mukaisen:

- Verotulon
- Valtionosuuden (kansallinen tasaus)

Ei tarkisteta jälkikäteen.

Takauksen hylänneet budjetoivat omien laskelmien perusteella, tarkistetaan myöhemmin.

Esimerkki 1. Valtion takauksen hylkääminen.

	Budjetoitu (oma)		Tarkistus (2017 toteuma)		Maksatus ko. kunnalle
	↓		↓		↓
	2017	2018	2019		2020
Kunta A	300		250	→	-50
Kunta B	300		400	→	+100
			+ tasauksen uudelleen- laskenta	→	?

Netto +50

>> Netto vähennetään kaikkien kuntien
valtionosuudesta (könttäsummainen vos)

Faktoja terveydenhuollosta ja alueista

Alueilla ei ole verotusoikeutta.

Kunnat rahoittavat 20 % ja valtio 80 % alueiden menoista. Alueilla ei juurikaan muita tuloja, tämä määrittää käytännössä menotason.

**Danske Regioner edustaa alueita,
neuvottelee budjettisopimuksen valtion
kanssa.**

Perustason terveydenhuolto yksityistä (GP).
Sairaaloista 1-2 % yksityisiä.
1 kuukauden sääntö: kuukauden sisällä
diagnoosi, hoitoon kuukauden sisällä
diagnoosista

Kuntien maksuosuus määräytyy suoriteperusteisesti
DRG-tuotteiden mukaan. Tähän liittyy kuitenkin
monimutkainen tasausjärjestelmä (kuvattu
raportissa).

HEALTHCARE

BENCHMARK

DENMARK & FINLAND

Mikko Mehtonen & Christian Hejlesen

Current expenditure on health
(per capita, price corrected)

DK 4940 \$ FIN 3980 \$

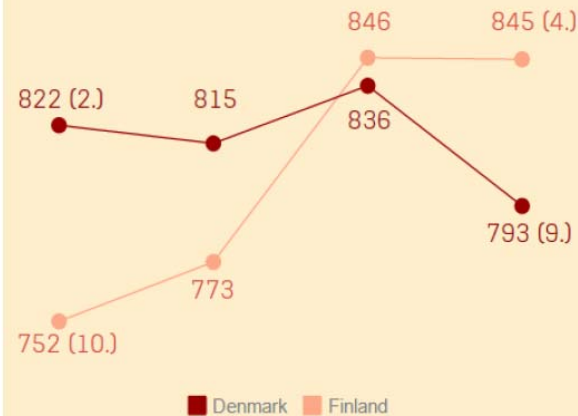

...of GDP
Denmark 10,6%
Finland 9,6%

EUROPEAN HEALTH CONSUMER INDEX

Overall measure of quality & effectiveness

European health consumer index (EHCI) is the best single index number that can be used to evaluate the total performance of healthcare system. It's constructed from 48 indicators which measure patient rights & information, availability, outcomes, range & reach of services, prevention & pharmaceuticals.

It could be said that Finland and Denmark have switched places. Denmark had Europe's second best healthcare system in 2012. Since then relative position and actual index have declined. On the contrary Finland has rocketed from 10. to 4. place.

Finland has gained more points in recent years by shortening waiting lines. Finland gains also many points from good range and reach of services and excellent outcomes. In comparison Finland beats Denmark in all areas but patient rights & information. Differences aren't big though.

3

AVERAGE TIME HOSPITALIZED

AVERAGE NUMBER OF DAYS

4

<

7

<

11

DENMARK

NORDIC

FINLAND

Salaries are the main cost driver in healthcare. S one explanation to the cost difference lies in sta danish have 16% more nurses and 21% more doctors per capita. Ongoing economic difficulties in Finland have driven the health sector to tighte up year after year which in part leads to strict co and personel discipline.

Terveydenhuollon tuottavuustavoite

- Terveydenhuolto on järjestetty ylikunnallisten alueiden toimesta (5 kpl)
- Danske Regioner (alueiden edunvalvontaorganisaatio) käy vastaavat budjettineuvottelut valtion kanssa
- Budjettisopimuksessa tuotanto/tuottavuustavoite:
 - DRG-aktiviteetin kasvettava 4 % vuosittain
 - Tästä 2 %-yksikköä valtionosuuksilla ja 2 %-yks. tuottavuudella
 - DRG-pohjainen tuottavuusmittari mittaa teknistä tehokkuutta
 - Ei kerro laadusta, eikä siitä, että tehdäänkö oikeita asioita

- https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Tanskan-malli-Mehtonen_2016.pdf